

Strazbur 17. jun 2022.

CDCJ(2022)18 prov

**DEVEDESET OSMO ZASEDANJE EVROPSKOG KOMITETA
ZA PRAVNU SARADNJU
(CDCJ)**

1–3. jun 2022.

Strazbur, *Palais de l'Europe* (Palata Evrope), Kancelarija br. 6

**NACRT
SKRAĆENE VERZIJE IZVEŠTAJA**

veb-sajt CDCJ: www.coe.int/cdcj
imejl adresa CDCJ: DGI-CDCJ@coe.int

Otvaranje sastanka i usvajanje dnevnog reda

Evropski komitet za pravnu saradnju održao je svoje 98. plenarno zasedanje u Strazburu 1–3. juna 2022; sastanku je predsedavao g. Kristof Henriks (*Christoph Henrichs*) iz Nemačke.

Dnevni red zasedanja naveden je kao Prilog I uz ovaj tekst. Kompletan izveštaj sa sastanka, koji sadrži i spisak svih učesnika, dostupan je na veb-sajtu *CDCJ*.

Lista pitanja o kojima Komitet ministara treba da odluči

CDCJ poziva Komitet ministara:

- da primi k znanju Skraćeni izveštaj sa njegovog 98. plenarnog zasedanja održanog u Strazburu 1–3. juna 2022;
- da primi k znanju to da je *CDCJ* postigao dogovor o važnosti i dodatnoj vrednosti razrade Nacrta preporuke o pravima lica začetih uz pomoć donatorskog reproduktivnog materijala da budu upoznata sa svojim poreklom, kao i da će predlog u tom smislu biti *blagovremeno pripremljen i iznet na razmatranje* Komiteta ministara.

Spisak pitanja o kojima se informiše Savet ministara

CDCJ je uradio sledeće:

- primio je k znanju uvodne napomene predsedavajućeg, kao i napomene koje je izneo g. Danijel Kangemi (*Daniele Cangemi*), načelnik Odeljenja za utvrđivanje standarda u oblasti ljudskih prava, pravde i pravne saradnje u Generalnom direktoratu za ljudska prava i vladavinu prava, kao i opaske koje je iznela gđa Livija Stojka Beht (*Livia Stoica Becht*), sekretar *CDCJ* u vezi sa uticajem koji bi isključenje Ruske Federacije iz Saveta Evrope i suspendovanje svih odnosa sa Belorusijom mogli imati na rad Komiteta, naročito kada je reč o aktivnostima predviđenim u odnosu na pravne instrumente koji spadaju u domen odgovornosti *CDCJ*;
- pregledao je stanja u vezi sa implementacijom [Akcionog plana za jačanje nezavisnosti i nepristrasnosti pravosuđa \(„Akциони plan iz Sofije“\)](#), usvojio je tim povodom sveobuhvatan izveštaj i dao uputstvo Sekretarijatu da generalnom sekretaru prenese zaključke *CDCJ* i predloge za dalje praćenje implementacije;
- primio je k znanju Izveštaj o prvom sastanku, tela koje mu je podređeno, Komiteta eksperata za zaštitu advokata (*CJ-AV*), obavio je razmenu mišljenja o polju dejstva budućeg pravnog instrumenta i njegovoj prirodi u svetlu predloga koje je izneo *CJ-AV* i saglasio se da dalje informacije o tim pitanjima dostavi u pismenoj formi pre drugog sastanka *CJ-AV* (Strazbur, 11–13. jul 2022);
- pozdravio je napredak koji je, njemu potčinjeno telo, Komitet eksperata za prava i najbolje interese deteta u kontekstu nastupanja odvojenog života njegovih roditelja i u postupcima za određivanje starateljstva (*CJ/ENF-ISE*) postigao u izradi Nacrta preporuke o najboljim interesima deteta i njegovim pravima u slučaju kada roditelji prestaju da žive zajedno i kada se vodi postupak za određivanje starateljstva nad njim;
- pozdravio je to što se u okviru irskog predsedavanja Komitetu ministara organizuje međunarodna konferencija „Čujte naše glasove – Prava i utvrđivanje najboljih interesa deteta u slučajevima kada roditelji deteta prestaju da žive zajedno i u postupcima za određivanje starateljstva nad detetom“, uključujući skup na kome će biti sprovedeno slušanje relevantnih aktera (Dablin, 3–5. oktobar 2022) i pozvao je zainteresovane članove *CDCJ* da pruže svoj radni doprinos tom događaju;

- odobrio je komparativnu studiju „Pristup lica začelih doniranim gametima podacima o sopstvenom poreklu” i dao ovlašćenje da se objavi ta studija uz redaktorske intervencije za koje se kroz razmenu mišljenja sprovedenu u tom kontekstu ustanovi da su neophodne; izdao je uputstva Birou da pripremi Nacrt projektnih zadataka jedne buduće grupe eksperata kojoj će biti poverena izrada Nacrta preporuke o pravima lica začelih donatorskim reproduktivnim materijalom da znaju svoje poreklo kako bi taj nacrt preporuke bio razmotren na narednom plenarnom zasjedanju, kao i da, prema potrebi, održi konsultacije sa predsedavajućima i/ili sekretarijatima drugih relevantnih komiteta koji će verovatno biti uključeni u postupak izrade Nacrta preporuke kako bi se to odrazilo u Nacrtu projektnog zadatka Radne grupe, što će omogućiti da se uzme u obzir moguća sinergija;
- ispitao je važnost modernizovanja Konvencije o pravnom statusu dece rođene izvan braka (ETS br. 85), nakon usvajanja, kao i važnost objavljivanja izveštaja o tom pitanju¹ i mera i aktivnosti koje su u tom izveštaju predložene; uzeo je u obzir napredak koji je postignut u drugim forumima, o čemu je izveštaj podnelo Ujedinjeno Kraljevstvo u vezi sa projektom Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu (*HCCH*) koji se odnosi na roditeljstvo, odnosno surogat roditeljstva, kao i Izveštaj Međunarodne socijalne službe (*ISS*) o načelima zaštite prava deteta rođenog putem surogat roditeljstva (principi iz Verone); zaključio je da nema podrške za izradu revidiranog ili novog pravno obavezujućeg instrumenta o tom pitanju, primio je k znanju da se nekoliko država članica založilo za to da se u budućnosti donese pravni instrument mekog prava koji će sadržati smernice u vezi sa odabranim aspektima tog pitanja i saglasio se da sâmo to pitanje ponovo razmotri u nekom pogodnijem trenutku u svetlu napretka koji bude postignut u drugim međunarodnim organizacijama i u svetlu svakog važnog zakonodavnog razvoja događaja u pogledu roditeljstva istopolnih parova i surogat roditeljstva;
- usvojio je Izveštaj o stanju u oblasti implementacije [Preporuke CM/Rec\(2015\)4](#) o sprečavanju i rešavanju sporova koji se odnose na preseljenje deteta i dao dozvolu da se objavi taj izveštaj, čime je do kraja sproveo aktivnosti na ostvarivanju ishoda br. 6 projektnog zadatka; podsetio je na to da je na svom 97. zasjedanju, održanom 1–3. decembra 2021, doneo odluku o jačanju napora za promovisanje te preporuke i podizanje svesti o njoj; pozvao je *CJ/ENF-ISE* da osigura da pitanje preseljenja deteta u kontekstu spornog razdvajanja njegovih roditelja mora da bude na odgovarajući način integrisano u Nacrt preporuke, koji je u izradi, kao i da treba razmotriti mogućnost da se razviju praktične smernice za države članice u vezi s tim pitanjem;
- primio je k znanju informaciju o napretku koji je ostvarila njegova Radna grupa za administrativni pritvor (*CDCJ-MIG*) i o ishodu prvog zasjedanja te grupe (održano onlajn 19–20. maja 2022); razmotrio je i usaglasio elemente Nacrta detaljnog pregleda aktivnosti u vezi sa izradom Vodiča za pravnike praktičare u vezi sa administrativnim pritvorom migranata (taj tekst je trenutno u pripremi) i primio je k znanju da će naredno zasjedanje te grupe biti održano u Rimu od 12. do 13. oktobra 2022;
- odobrio je Izveštaj Međunarodne konferencije i tehničkog sastanka o apatridima i pravu na državljanstvo (Strazbur, 23–24. septembar 2021) i izdao dozvolu da se objavi taj izveštaj; podsetio je na to da je na svom 97. zasjedanju (1–3. decembar 2021) doneo odluku da prida prioritet aktivnostima u vezi sa decom apatridima i mogućnošću da ona pristupe državljanstvu i pozvao *CDCJ-MIG* i eksperte zainteresovanih delegacija da dalje razrade te predložene aktivnosti u sklopu pripreme za utvrđivanje smernica o postupcima u pitanjima upravnog i migracionog prava za decu apatride ili decu koja su izložena riziku da postanu apatridi, kao i smernica za uspostavljanje državljanstva, naročito kada je reč o deci;
- odlučio je da konsultuje delegacije u vezi sa nacrtom upitnika koji je pripremljen u cilju prikupljanja informacija o funkcionisanju Evropske konvencije o obaveštenjima o stranom pravu (ETS br. 62) i dopunskom protokolu uz tu konvenciju (ETS br. 97) do 17. juna 2022; dogovorio se da taj upitnik odobri kroz pismeni postupak i da ga podnese visokim stranama ugovornicama na popunjavanje; takođe je odobrio revidirani plan rada za tu aktivnost;

¹ CDCJ(2021)29.

- odobrio je revidirani projektni zadatak za Ograničenu radnu grupu eksperata *CDCJ* koja treba da ažurira priručnik *The Administration and You* („Administracija i vi”) (*CDCJ-ADMIN-AI*) – vidi Prilog II i Revidirani plan rada za pripremu komparativne studije o korišćenju veštačke inteligencije i drugih algoritamskih mehanizama odlučivanja u upravnim postupcima – i odlučio da nakon održavanja plenarnog sastanka uputi nov poziv da se izrazi interesovanje za taj zadatak;
- ispitao je u svetlu tehnološkog razvoja opis Projekta i Plan rada za preispitivanje pravnih instrumenata koji spadaju u njegov delokrug; dogovorio se da održi dodatne konsultacije o obimu tog preispitivanja u svetlu mnogobrojnih pravnih instrumenata koji spadaju u njegov delokrug, izdao je uputstva Sekretarijatu da pripremi Ciljani upitnik pod nadzorom Biroa i da taj upitnik objavi nakon završetka plenarnog sastanka; takođe je izdao uputstva svome Birou da na osnovu dobijenih priloga diskusiji i na osnovu bilo kakvih ukazivanja na prioritetne teme, odnosno pravne instrumente koja poteknu od država članica preispita u kom obimu i koje oblasti prava i/ili pravni instrument (jedan ili više njih) treba da budu predmet tog preispitivanja i saglasio se da na svom narednom sastanku još jednom razmotri to pitanje;
- odobrio je Izveštaj o evaluaciji [Preporuke CM/Rec\(2014\)7](#) o zaštiti uzbunjivača i izdao je dozvolu da se on objavi uz sve redaktorske intervencije za koje se kroz razmenu mišljenja u tom kontekstu ustanovi da su neophodne; primio je k znanju preporuke koje su sadržane u tom izveštaju, a koje se odnose na mogućnost da se razmotre dalje aktivnosti u cilju utvrđivanja standarda kroz ažuriranje postojeće preporuke i/ili utvrđivanje eksplanatornog memoranduma i odlučio je da ta pitanja razmotri u dočnijoj fazi, tokom 2023. godine;
- u kontekstu razmene mišljenja o transverzalnim pitanjima dečjih prava i rodne ravnopravnosti primio je k znanju nedavno usvojenu [Strategiju Saveta Evrope u oblasti prava deteta \(2022–2027\)](#), koja sadrži konkretne akcije koje u toj oblasti treba da preduzme *CDCJ* i pozdravio je donošenje [Preporuke CM/Rec\(2022\)17](#) o zaštiti prava žena i devojčica migranata, izbeglica i tražilaca azila konstatujući da načela utvrđena u toj preporuci i akcije koje ona sugerise treba da budu razmotreni prilikom razrade Vodiča *CDCJ* za pravnike praktičare u oblasti administrativnog pritvora migranata;
- usvojio je jedan skup kriterijuma na osnovu kojih treba da se razmatraju prijave organizacija koje traže da dobiju status posmatrača u *CDCJ* i/ili u bilo kom od njemu podređenih tela, kao i razjašnjenja o procesu preispitivanja i odlučivanja u *CDCJ*; izdao je uputstva Sekretarijatu da o tome obavesti organizacije koje podnose prijave za dobijanje statusa posmatrača kako bi odluka koju će doneti o tim zahtevima na svom narednom sastanku na temelju kriterijuma vrednovanja bila preneti organizacijama koje podnose te zahteve da bi one o tome bile informisane;
- preispitao je ažurirani Plan rada (2022–2025) uzimajući u obzir ključne događaje *CDCJ* planirane za period 2022–2023. i razmenio je mišljenja o tome kako povećati vidljivost aktivnosti i ishoda, odnosno rezultate rada *CDCJ* u tom dvogodišnjem periodu;
- sproveo je preliminarnu razmenu mišljenja u pogledu pripreme stotog plenarnog zasedanja *CDCJ* (maj 2023) budući da će se to zasedanje vremenski podudariti sa obeležavanjem 60. godišnjice Komiteta; dogovorio se da utvrdi dodatne smernice i izdao je uputstva Birou i Sekretarijatu da razrade konkretne predloge i Nacrta dnevnog reda, koje će razmotriti na svom 99. plenarnom zasedanju;
- primio je k znanju informacije dobijene od jednog broja država članica o ključnim i najnovijim zbivanjima ili o posebno važnim planiranim događajima u domenu javnog i privatnog prava u njihovim zemljama u vezi sa radom *CDCJ* i pozvao je Biro da pripremi obrazac i uputstvo za čvršće strukturisano sakupljanje tih informacija kako bi ih Komitet mogao u većoj meri koristiti;
- saslušao je najnovije informacije o aktivnostima Komiteta za veštačku inteligenciju (*CAI*) na izradi jednog obavezujućeg pravnog instrumenta i ispitao je moguće buduće puteve za konsultacije, koordinaciju i razmenu mišljenja o oblastima od zajedničkog interesa, između ostalog i tako što će na budućim sastancima *CDCJ* učestvovati predsedavajući *CAI*, odnosno što će predsedavajući *CDCJ* učestvovati na sastancima *CAI*;

- dogovorio se da predsjedavajući i/ili zamenik predsjedavajućeg i dalje budu ovlašćeni da nastupaju u ulozi izvestilaca (jednog ili više njih) za prava osoba sa invaliditetom, na prelaznoj osnovi, sve dok ne stigne obavještenje da je neko zainteresovan za tu ulogu; odobrio je ažuriranu listu imenovanja predstavnika i zamenika predstavnika u drugim komitetima i telima i odlučio je da uputi nov poziv da se izrazi zainteresovanost za upražnjena mesta;
- dogovorio se da po završetku sastanka kroz pismeni postupak usvoji skraćeni i integralni izveštaj o svome radu;
- dogovorio se da svoje 99. plenarno zasedanje održi u Strazburu od 23. do 25. novembra 2022. godine.

Implikacije u vezi sa resursima

- Finansiranje aktivnosti opisanih u ovom izveštaju koje se implementiraju tokom 2022. godine obezbeđeno je iz redovnog budžeta.

Ocena završenih aktivnosti

- *CDCJ* je izrazio zadovoljstvo zbog daljih aktivnosti preduzetih na planu implementacije mera i odluka koje je doneo na svom 97. plenarnom zasedanju i u tom kontekstu je odao priznanje aktivnoj ulozi koju Biro ima na tom planu.

Prilog I

Dnevni red

1. Otvaranje sastanka
2. Usvajanje dnevnog reda i redosleda rada
3. Saopštenje predsedavajućeg i Sekretarijata
4. *Tour de table*: Izjave novoimenovanih članova *CDCJ*
5. Razmatranje postignutog napretka

Pravosuđe

- 5.1 Preispitivanje implementacije Akcionog plana iz Sofije o nezavisnosti i nepristrasnosti sudija
- 5.2 Zaštita advokatske profesije – Komitet eksperata – *CJ-AV*

Porodično pravo i prava deteta

- 5.3 Prava i najbolji interesi deteta u situaciji u kojoj roditelji prestaju da žive zajedno i u postupku za određivanje starateljstva – Komitet eksperata – *CJ/ENF-ISE*
- 5.4 Prava lica začetih pomoću donatorskog reproduktivnog materijala da saznaju svoje poreklo
- 5.5 Izveštaj o stanju stvari u pogledu implementacije Evropske konvencije o pravnom statusu dece rođene izvan braka – ETS br. 85, uključujući predloge za očekivane naknadne ishode daljeg rada
- 5.6 Izveštaj o stanju stvari u pogledu implementacije Preporuke CM/Rec(2015)4 o sprečavanju i rešavanju sporova u vezi sa preseljenjem deteta, uključujući predloge za očekivane naknadne ishode daljeg rada

Javno pravo

- 5.7 Administrativni pritvor migranata – Ograničena radna grupa pri *CDCJ* – *CDCJ-MIG*: Vodič za pravnike praktičare
- 5.8 Apatridi i pravo na državljanstvo: dalje aktivnosti

Upravno pravo

- 5.9 Izveštaj o aktuelnom stanju i oceni implementacije Evropske konvencije o obaveštenjima o stranom pravu (ETS br. 62) i dodatnom protokolu uz nju (ETS br. 97); predlozi za očekivane naknadne ishode daljeg rada, komunikacije i aktivnosti na podizanju svesti

Tehnološki razvoj, uključujući veštačku inteligenciju

- 5.10 Administracija i veštačka inteligencija – *CDCJ-ADMIN-AI*
- 5.11 Preispitivanje pravnih instrumenata koji spadaju u njegovu nadležnost u svetlu tehnološkog razvoja kako bi se procenili izazovi implementacije i predlozi za očekivane naknadne ishode daljeg rada

Dalje aktivnosti i unapređenje implementacije neobavezujućih instrumenata koje je pripremio CDCJ i, prema potrebi, drugih instrumenata iz njegove nadležnosti (glavni zadatak iv)

- 5.12 Izveštaj o stanju stvari u pogledu *implementacije* Preporuke CM/Rec(2014)7 o zaštiti uzbunjivača, uključujući predloge za očekivane naknadne ishode daljeg rada
- 6. Transverzalna pitanja:
 - Uvođenje u glavne društvene tokove sledećih perspektiva: rodne pripadnosti, mladih, prava deteta, prava osoba sa invaliditetom i pitanja Roma – kako uvesti ta pitanja u glavne društvene tokove i šta učiniti da ona predstavljaju osnovno polazište
- 7. Posmatrači
- 8. Vidljivost rada i ishodi, odnosno rezultati rada *CDCJ*
- 9. Zakonodavni razvoj u državama članicama u oblasti javnog i privatnog prava
- 10. Saradnja s drugim međunarodnim organizacijama i civilnim društvom, kao i s drugim relevantnim telima i komitetima Saveta Evrope
- 11. Imenovanja
- 12. Mišljenja *CDCJ* (ako ima takvih)
- 13. Ostala pitanja
- 14. Datum i mesto održavanja narednog sastanka
- 15. Usvajanje Skraćenog izveštaja o radu zasedanja

Prilog II

Revidirani projektni zadaci Ograničene radne grupe eksperata *CDCJ*, zadužene za ažuriranje priručnika *The Administration and You* („Administracija i vi”) (*CDCJ-ADMIN-AI*)

Uloga

1. U skladu sa Rezolucijom CM/Res(2021)3 o međuvladinim komitetima i podređenim telima, njihovim projektnim zadacima i metodima rada (koja se primenjuje od 1. januara 2022. godine) i u skladu sa članom 14. tačka (b)² Priloga I, osnovana je Ograničena radna grupa *CDCJ*, koja treba da pomogne Komitetu u ostvarivanju njegovog mandata u pogledu ažuriranja priručnika „Administracija i vi”, koji je *CDCJ* pripremio i objavio 2016. godine.

Konkretan zadatak

2. Komitetu *CDCJ-ADMIN-AI* povereno je u zadatak da sačini predloge o tome u kom smeru treba dalje da ide *CDCJ* u pogledu svog budućeg rada u oblasti upravnog prava i veštačke inteligencije, kao i predloge za razradu ažuriranog priručnika „Administracija i vi”. Prilikom ažuriranja treba se pozabaviti pitanjem veštačke inteligencije (*AI*) i algoritamskih sistema koji ne počivaju na veštačkoj inteligenciji, a koriste se u upravnom pravu. Osnov tog rada biće jedan uporedni izveštaj kroz koji će se razmotriti aspekti korišćenja veštačke inteligencije u upravnom pravu, uticaj i promene koje je tehnologija zasnovana na veštačkoj inteligenciji donela u domen vladavine prava u upravnoj oblasti, kao i u domen odnosa između pojedinaca i javnih vlasti, a osim toga biće razmotreno i koji način primene načela dobre uprave (jednako postupanje prema svima; transparentnost; pristup itd.) u praksi ponajviše odgovara korisnicima.

Sastav

3. *CDCJ-ADMIN-AI* u svom sastavu ima najviše osam eksperata koji su zainteresovani da doprinesu njenom radu na sledeći način:
 - najviše tri eksperta *CDCJ* imenuju šefovi delegacija;
 - dva eksperta su nezavisni konsultanti;
 - tri eksperta potiču iz istraživačkih instituta ili organizacija u čiju oblast stručnosti spadaju aspekti veštačke inteligencije.
4. Eksperti i konsultanti treba temeljno i detaljno da poznaju upravno pravo i/ili upravljanje pomoću veštačke inteligencije, treba dobro da razumeju veštačku inteligenciju, mašinsko učenje i širi ekosistem *AI* (tj. „internet stvari”, „velike i složene skupove podataka” / *big data* itd.) i treba da su već stekli iskustvo u razvoju sektorske politike i odlučivanju na nacionalnom i međunarodnom nivou kada je reč o tim pitanjima.

Metodi rada i očekivani rezultati

5. *CDCJ-ADMIN-AI* obavljaće svoje funkcije i zadatke koji su joj povereni u onlajn formatu od septembra 2022. do decembra 2023. godine, s tim što se mogući završetak rada na ažuriranju Priručniku planira za decembar 2023.
6. Grupi *CDCJ-ADMIN-AI* u radu će pomagati Sekretarijat *CDCJ*, a to će, u okvirima budžetskih mogućnosti, činiti i najviše dva nezavisna konsultanta.

² Kada je to neophodno, da bi ubrzali napredak svog rada, komiteti mogu poveriti jednom izvestiocu ili ograničenom broju članova komiteta konkretan zadatak koji treba da ispune do narednog sastanka komiteta, prvenstveno koristeći informacione tehnologije.